

искључиво књиге у којима је проналазила обиље застрашујућих података. Прочитала је да ако формација настави да се развија канал може да пукне, а она да искрвари у ужасним боловима. Са ужареном паником у очима и намерно утишаним мглама понављала ми је да су лекари и сестре на ноћном дежурству ужасно млади и неискусни, да они понекад не знају чак ни да јој поштено уширицају лек у вену.

-Упозоравају ме да их одмах алергијам када ми наступе болови, а мене непрекидно боли - задихано ми је шапутала. Ида је у том периоду интензивно мислила на болове и молила их да не долазе. Миловао сам је по ознојеној коси као да је она изгубљено дете под страшном претпогодом да ће је смрскати огромне, сиве стене. Нежно сам јој додирао власницу, избедену вену, осећајући под јагодицама, све оне ожилјке које су јој оставили неправедни, сувори бодежи судбине. У тим моментима, када је своју главу настала, сакривала на мојим грудима, могао сам чак, конфузан, али нежан, са очинским осмехом, да слушам њене ужасне приче из медицинских лексикона. - Има случајева - њен испрекидан шпат грејао ме је око срца - када под расте екстремитино у стомачној шупљини и до седмог месеца трудноће. Да угине и да остане тамо мумифициран до краја мајчиног живота. Понекад мајка је несвесна да у себи носи мумифицирано дете. И да је оно уопште живело - на том месту Ида би ме одоздо гледала скоро стидљиво, а ја бих полуђио у чело моју "малу добру девојчицу".

Промену сам почeo да примећујem негде средином јула. Обично сам посечивао Иду после четири поподне, пошто би малко предахнула после инекције Metotraxata, при чему би је, стављајући јој лоптицу вате на вену, сестра обавезно охрабрила са једним "наздравље" Ида би се, погледа упереног у телефон, предавала дејству лека: стомак би јој обузимала јака топлина и када би спуштала руку ниско до препона, осећаја је струјање и клокотање, а између ногу лепљиву крв како све обилније цури и капље. Тада би стезала бугине једну до друге и молила понављајући "мајко, мајице", само да јој не прсне канал. И док је од појаса на доле постала све врелија и напетија под неминовним дејством лека, од појаса нагоре, то сам осећао одмах пошто сам пристигао, била је под паском параплизибет страха, хладних, млитавих руку, омекшаших груди и лудачких убрзаног, раскуданог срца.

Канал није пукao. Болови, то ужасно племе Гремлина и пирана, упутили су се к некој новој жртви. Дете - формација поче да се разграђујe, да се смањујe до 3,5 x 4 x 3 сантиметара. Постепено се раствајalo у њеној крви.

- Како је Спокој? - често ме је, у паузама између прича о тешким, тамним тајнама материце, питаја Ида. Спокој је био нежнији, загонетнији члан паре жутих мачића са првеничким пругама, које смо нашли у распаднујој картонској кутији поред уличног контејнера, међу мртвом браћом и сестрама. Мушки смо, због уочљивих, добродушних бакембарда, назвали Франц Јозеф. Мачад која су по боји и најежености више личила на ришчиће, брзо се опоравише и успешно се навикнуше

на исхрану састављену од бебирона и подељену помоћу пипета. Нашли смо их у јуну, тачно једну годину пре перипетија са Гравидас Екстра Утерина; они су, као истински хитри и радознали астро-представници "Близанаца", постали господари свих шездесет квадратних метара стана - разиграно, пламено клупче котрјало се испод стола, по креветима, ноћу се пресељавало под чарапе, међу наша гола, ознојена тела. Франц Јозеф је био, лагањо хром на предњу леву ногу због оног холокауста у картонској ћелији смрти, много спорији и неспретнији, а увек спреман да се мази и да преде од задовољства. Урођена Спокојева опрезност, наглашена после првог лошег сусрета са животом, била је испреплетана са такође урођеном женском сналажљивошћу, што јој је с временем на време разведрало мистериозну љушику некавим двосмисленим осмејком. Спонтано смо поделили симпатије - Ида према Францу Јозефу, а ја према Спокоју. Међутим, Франц Јозеф је наставио да се обома умиљава, али Спокој, када је већпорасла, и постала прекрасна мачка, изненада би ми скакала у крило и осврђуји се кокетно, победнички погледавајућа у Идином правцу. - Безобразница једна! Па, она ми се подсмеја - узвикавала би Ида са несвесним прекором и љубомором у гласу.

Али и мачак је већ стекао мужјачки инстинкт; заједно са брковима расла му је наклоност према Спокоју. Безуспешно је покушавао да је појаше, а она га је, са неколико брзих и тачних удаџара, гонила од себе. Једном, док се Спокој поред отвореног прозора пажљivo лизала, Франц Јозеф, сасвим заборављајући на опасност, скочи на њу, и кда му се она, као и обично, измаче, он се неспретно гребући по хладном симсу, стропашта доле са петог спрата. Одозго сам, као са врха литице, гледао Иду како избезумљена истрчава ка телу Франца Јозефа, који је, смешно раскречених шапа, лично на рашчерулану играчку коју је неко размажено дете штупнуло на тротоар. Спокој је поред мене продужавала да се лиже и да нешто јаче преде. Тада је, одоздо, Ида над нашом зградом видела неуобичајено опружен облак сличан диму или издуженом духу. Помислио сам да претерује, али када сам, нешто доцније, прибрао леш, несретног Франца Јозефа у једну прву пластичну кесу, изненада се ступши, без грмљавине, страшана пљусак; у густим воденим завесама, заобилазећи остале делове града, киша се ступшила само на наш кварт.

Идин коментар, као што се могло претпоставити, био је мистичан: - Јуће сам, с прозора, тренутак пре него што је почела киша, угледала душу Франца Јозефа. Подигла се бела, и мека, изнад тела јадног малог мачора. Када је прошагнула "душу", учини ми се да је и сама бледа и некако ваздушаста. Покушах да је полућим. - Остави ме сада. Имаш превише пљувачке.

Већ је била на путу ка свом пудра Чехову.
(фрагмент из дуже прозе)

са македонског превео
Миленко Пајић

Вилијам Тревор Фелисијино путовање

Мучнина не престаје. Жена у тоалету каже:

"Биће ти боље и асвежем ваздуху. Зашто се не попнеш на палубу?"

На палуби је хладно и боле је уши од ветра. Повраћа преко ограде, боле јој је, па поново слизази доле, где је седела пре него што је отишла у тоалет. Одећа коју је понела са собом налази се у две зелене кесе; новац у ташни. Кесе је платила попедесет пенија код Chawke'sa. На кесама се налази име Chawke'sa са келтском шаром по ивицама. У више de change дали су јој енглески новац за њен ирски.

Нема много путника. Крај места на коме се шићујурила уз вриску пролазе деца и претварају се на не могу да држе равнотежу. Једна породица ћутке седи у углу, сви скlopљених капака. Две старије жене и један свештеник разговарају о тркалиштима у Енглеској.

Ово је вечерњи ферибот; није стигла за онај који полази ујутро. "Ово је 'Ирско око'", узвикнуо је неко од деце убрзо пошто се брз одвојио од пристаништа и Фелисија је тада осетила да је безбедна. Чинило јој се да је прошло већгодишњу дана од претходне ноћи, он, када се с кесама искрала из себе коју дели са својом прабабом, да их сакрије у шупу у задњем дворишту међу старим подним даскама од којих је њен отац намеравао да направи заштитне кутије за биљке. Ујутро, док је старица још спавала, сачекала је у шупи док се у кухињи није упалило светло, знак да се отац вратио од Хеверина са новинама *'Arija прес'*. Потом је кришом изшла на сражњи излаз, према Скверу, дадесет и пет минута пре поласка аутобуса у 7.45. Све време је стрепела да се случајно не појаве отац или браћа, а док је аутобус крећао, постранје је вирила кроз прозор заклонивши лице шаком. Стално је себи понављала да они још нису могли да открију да нема новца, да ни поруку коју је оставила

неће пронаћи, али ништа од тога није помагало.

Фелисија накратко заспи, потом поново одлази до тоалета. Две девојке стављају дезодоранс, додају једна другој бочицу са кутијом, кошљује им раскопчане. "Извините", каже Фелисија пошто је повраћала, а девојке кажу да им не смета. Мисли како нема још много чега у себи јер данас није скоро ништа јела. "Узми мало воде," саветује једна од девојака. "Пристајемо за дадесет минута." Друга девојка је пита да ли јој је добро, и она каже да јесте. Пере зube, а жена до ње узима четкицу коју је она ставила на ивицу умиваоника. "Боже, жао ми је!" жена се извињава кад јој је Фелисија скрене пажњу. "Мислила сам да је бродска."

Типично за њу, да од некуд кад не треба, рећи ће њен отац кад не буде била тамо да помогне око спремања доручка; типично за њено понашање у последње време. Неће наћи поруку док не однесе доручак старији. "Отишла је," рећи ће њеној браћи и неће стићи да разговарају о томе пре њиховог одлaska у каменолом. Она се пита да ли је отац ишао у полицију; можда и није упркос свему, са њим човек никад није начисто. Али мора да је свратио код комиција и замолио госпођу Квигли да припази старицу током данма, да јој да њене крекере и пола конзерве супе у дванаест, онако како је госпођа Квигли увек чинила док је Фелисија јошрадила у фабрици меса.

Из звучника се чују обавештења. Међу путницима настаје комешање, сакупља се пртљај, послушни збор у означену зону. Налет хладног ваздуха осети се као да отворе врату за искривање, а онда се невелика гомила покреће према ходнику. Увече, кад се отац и браћа врате кући, сешће у кухињу са поруком на столу, а отац ће поплако и тужно вртети главом, као да је башон најгоре прошао: за њеног отца је

увек све било најгоре. Један од њене браће ће рећи да иде до улице Мекратан да каже Ејдану, и који год да је у питању, на повратку ће срватити до Мајсса Брежија. Отац ће скувати вечеру за старицу, а потом и за њих, лица скаменјеног надшпоретом.

Фелисија поново постаје нервозна док са осталим путницима пролази кроз сиву, ненамештenu зграду у којој је испитује један полицајац.

"Имате ли документ за идентификацију?" пита он.

"Идентификацију?"

"Како се зовете?"

Фелисија му каже. Он је пита да ли има возачку дозволу.

"Овај, не умем да возим."

"Имате ли неки други документ за идентификацију?"

"Мислим да немам."

"Немате писмо? Немате никаква документа?"

Она клима главом. Пита је да ли је становник Велике Британије и она каже није, Ирске.

"Дошли сте у посету, зар не, госпођище?"

"Да."

"А који је циљ посете?"

"Да видим једног пријатеља."

"А путујете куда?"

"Околина Бирмингема. Северно од Бирмингема."

"Могу ли за часак да погледам ваше кесе? Да ли бисте били љубазни да станете са стране?"

Претура по њеној одећи и по додатном пару ципела који је понела. Она помислила да ће човек нешто рећи када нађе на новац у њеној ташни, али он то не чини.

"Само ћу забележити адресу вашег пријатеља," каже он. "Хоћете ли ми је рећи?"

"Не знам је. Морам прво да га пронађем."

"Он вас не очекује?"

"Па не баш."

"Јесте ли сигурни да ћете га наћи?"

"Хоћу, знам где ради."

Њен испитивач клима главом. То је човек приближно истих година као њен отац, безизражайног лица. Носи црни капут раскопчан спреда.

"Само ћу да запишиш вашу адресу у Ирској," рече он.

Она каже да је из Маунтмелика, први град који јој пада на памет. Даје адресу коју је измислила: Sent Meriz teras, број 23.

"Тако," каже полицајац.

На царини је нико не зауставља. Пита одакле полазе возови и добија обавештење. При даљем испитивању сазнаје да воз за Бирмингем неће поћи пре два и четврт. Сада је тек прошла пондо.

Неко време у чекаоници, спава. Санја: купује месо код Скадана, господин Скадан баца огроман комад цигерице на вагу и каже како ју је сам извадио из вола. То није истина; у сну она је свесна да то није истина; господин Скадан је познат по својим причама. Један од младих припадника Хришћанске браће улази у радњу и господин Скадан каже да то срамота, али она не зна о чему месар говори.

"Изашао сам да пропштам једне вечери," каже он младићу. "Код старог гасовода." Сада схвата.

Воз улази на перон много пре времена за поновни полазак. Фелисија проверава да ли је то њен воз, и кад путовање отпочне она поново утоне у сан. Буди је кондуктер, за тренутак је буновна, не зна где се налази. Човек стрпљиво чека док он атрахи карту по ташни. Делићи смртених црту мајчиног лиц асевну јој кроз свет, остаци једног другог сна.

"Хвала," каже човек, и креће даље.

Сан о мајци је нестао; иако није могла да га се сети, он јој узбурка сећања. "Брзо или по госпођу Квигли," заповедила јој је прабаба тог дана, пре много година. "И реци оцу Килгалену да одмах дође." Стариц ај епринела шољу чаја мајчиним уснама, а мајчине очи беху полу- затворене; образи су јој имали цементну боју. "Госпођо Квигли! Госпођо Квигли!" Тог дана, кад је ударала о поштанско сандуче на комишијским вратима, напунила је шест година. Касније је морала да трчи да би сустигла одсечан корак оца Килгалена дуж главне улице и Сквера, а кад су ушли у кућу, госпођа Квигли и старица помагале су мајци да дође до спаваће собе. Отац Килгален је шаптао, а онда су из школе Хришћанске браће стигла њена браћа, а Ејдан је отишao по оца у манастирску башту. Отац је био тај који је преко мајчиног лица најукао покров, у последњих неколико минута које је имао насамо с њом док су га они чекали у кухињи, а Ејдан плакао. Школска торба са књигама лежала је на поду где ју је испустила, светлоглава и сјајна, са Мини Маус у ружичастим ципелицима. "Жао ми је," рекла је госпођа Квигли док је, пошто се прекрстила, скидала кејељу са сада већизбледелим цветовима. "Хвала Богу," рекао је отац Килгален јер је стигао на време. "И њу сам надживела," рекла је старица.

Воз клопара даље, климате се на шинама, успорава скоро до заустављања, да би поново јурнуо. Фелисија отвара очи. Магличасто свитање размешта фарме и силосе и згрబљене амбаре по сеновитим польима. Касније, ту су дуге колоне аутомобила који лагано гамижу по околним путевима, и празна ранојутарња лица на железничким станицама. Стубови далековода и антене заклањају небо, птице се скупљају на аврховима џубришта. Нигде ни трачка пусте природе.

Воз се пуни. Јуди у тиштини читају новине, погледи који се случајно сртну одмах скрећу у страну. Све - људи, куће и аутомобили, далеководи и антене- све је збијено као да нема довољно места. на линијама се огледа нервоза кад год воз запрети заустављањем мада није на станици.

Цони одлази на посао; Фелисија га замишиља ужураног, какви су и остали, али ведрот, без бриге због тога, јер, он је такав. Трули се да што дуже задржи слику његовог лежерног израза, његовог профилта оног поподнева кад је сео у аутобус, када га је видела последњи пут, а он није знао да је она јошувек на скверу; као далеки, шантави ехо чује се његов све тиши глас.

(Одломак из романа *Фелисијино путовање*, Вилијама Тревора, који ускоро излази из штампе у издању Нолита)

С енглеског превела
Ивана Ђурић

Фотографија Желька Ђукића

